

«Πηγή» κερδοφορίας οι βιολογικοί ελαιώνες

ΤΗΣ ΕΦΗΣ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

Το ελληνικό ελαιόλαδο είναι παγκοσμίως αναγνωρισμένο, ενώ το βιολογικό ελληνικό λάδι, έχει κατακτήσει τις αγορές του κόσμου.

Η στροφή στη βιολογική καλλιέργεια ελαιών για παραγωγή ελαιολάδου προσφέρει σίγουρο εισόδημα στον Έλληνα παραγωγό, ενώ ο δρόμος για τις εξαγωγές είναι ανοικτός.

Η τιμή για ένα κιλό βιολογικό λάδι -όταν αυτό είναι τυποποιημένο- είναι διπλάσια, ακόμα και τριπλάσια, σε σχέση με το συμβατικό. Για παράδειγμα, αν ένα κιλό ελαιόλαδο που προέρχεται από συμβατική καλλιέργεια κοστίζει 2 ευρώ, το βιολογικό λάδι κοστίζει

► **Περιζήττο στις αγορές του εξωτερικού το βιολογικό λάδι. Πολλαπλάσια η τιμή του σε σχέση με το συμβατικό**

ζει 6 ευρώ το κιλό.

Ένας από τους σημαντικότερους πελάτες του ελληνικού βιολογικού ελαιολάδου είναι η Γερμανία, που χρόνο με τον χρόνο απορροφά ολοένα και μεγαλύτερες ποσότητες.

Εκτός της Γερμανίας, όμως, εξαγωγές γίνονται και σε χώρες όπως η Αγγλία, η Δανία και η Πολωνία, ενώ πλέον καταγράφεται στροφή και προς τις ΗΠΑ και την Κίνα.

Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι, παρά την κρίση, οι εξαγωγές ελληνικών βιολογικών προϊόντων καταγράφουν σταθερή άνοδο, με την Ευρώπη και τις ΗΠΑ να εμφανίζονται... αγαπημένοι πελάτες των ελληνικών βιολογικών προϊόντων.

Φέτος, οι ελληνικές εξαγωγές βιολογικών προϊόντων σημειώνουν αύξηση της τάξης του 5%-6% σε σχέση με πέρσι. Ενδεικτικό της δυναμικής που έχουν στο εξωτε-

Παρά την κρίση, οι εξαγωγές ελληνικών βιολογικών προϊόντων καταγράφουν σταθερή άνοδο, με την Ευρώπη και τις ΗΠΑ να εμφανίζονται... αγαπημένοι πελάτες των ελληνικών βιολογικών προϊόντων

ρικό τα ελληνικά βιολογικά προϊόντα είναι το παράδειγμα της εταιρείας Gaia, το βιολογικό ελαιόλαδο της οποίας παρουσίασε το 2011 αύξηση των πωλήσεων στη Γερμανία της τάξης του 28% σε σχέση με το 2010.

Οι καταλληλότερες ποικιλίες για βιοκαλλιέργεια θεωρούνται εκείνες που παρουσιάζουν ανθεκτικότητα στους εκθρούς και σε ασθένειες και είναι προσαρμοσμένες στις εδαφοκλιματικές συνθήκες της κάθε περιοχής. Ποικιλίες όπως η «Κορωνέικη» και η «Ντόπια λαδοελιά» παρουσιάζουν αρκετή ανθεκτικότητα.

Τι είναι όμως εκείνο που κάνει το βιολογικό λάδι πιο ακριβό και γιατί η ζήτηση από το εξωτερικό -παρά την κρίση- συνεχίζει να είναι μεγάλη;

Είναι το γεγονός ότι η παραγωγή γίνεται με ήπια μέσα και με κατά το δυνατόν φυσικές διεργασίες, χωρίς τη χρήση ουσιών, όπως τα χημικά λιπάσματα, χημικά γεωργικά φάρμακα και ρυθμιστικές ουσίες.

Η βιολογική Γεωργία χρησιμοποιεί ήπιες τεχνικές καλλιεργείας και μέσα φυτοπροστασίας

και λίπανσης, που δεν αποτελούν κίνδυνο για το περιβάλλον, αξιοποιώντας τις σύγχρονες κατακτήσεις της επιστήμης, της εμπειρίας και της ελληνικής παράδοσης.

Η βιολογική καλλιέργεια της ελιάς βασίζεται σε μεθόδους αναζωογόνησης του εδάφους του ελαιώνα, που στοχεύει στην παραγωγή μιας άριστης ποιότητας ελαιολάδου, απαλλαγμένου από υπολείμματα αγροχημικών και περιορίζει τη μόλυνση με αγροχημικά του εδάφους, του νερού και του αέρα. Συντελεί στη διατήρηση της ποικιλότητας πολύτιμων φυτών, ζώων και γενετικού υλικού.

Πριν από τη δημιουργία ή εγκατάσταση νέου ελαιώνα βιολογικής παραγωγής είναι απαραίτητο να μελετηθούν και να συνεκτιμηθούν οι εδαφοκλιματολογικές συνθήκες της περιοχής. Καλό είναι να αποφεύγονται τοποθεσίες με περιορισμένη ηλιοφάνεια, όπως και οι παγετοπληκτικές.

Επίσης, παραθαλάσσιες και περιοχές που επικρατεί δροσερός καιρός και υψηλή σχετική υγρασία, κατά τους καλοκαιρινούς και

φθινοπωρινούς κυρίως μήνες δεν πρέπει να προτιμώνται, γιατί ευνοούν υψηλές προσβολές από τον δάκο.

Καλό θα είναι η τοποθεσία όπου θα εγκατασταθεί η βιολογική καλλιέργεια να μην επηρεάζεται από συμβατικούς ελαιώνες.

Επίσης, σε επικλινή τοποθεσία πρέπει να ληφθούν μέτρα προστασίας από μεταφορά νερών βροχής από συμβατικούς ελαιώνες ή άλλων συμβατικών καλλιέργειών. Ενώ δεν θα πρέπει να επηρεάζεται και από αεροψεκασμούς.

Βασικό μέλημα κάθε βιοκαλλιεργητή ελιάς είναι από την αρχή της μετατροπής ή της εγκατάστασης του ελαιώνα βιολογικής παραγωγής να κάνει όλες εκείνες τις ενέργειες για να βελτιώσει σημαντικά τις φυσικές και χημικές ιδιότητες του εδάφους για κανονική θρέψη και ανάπτυξη των δέντρων.

Πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι το έδαφος είναι ένας ζωντανός οργανισμός με πλήθος σημαντικών βιολογικών διεργασιών που με τη σειρά τους μπορούν να δίνουν τροφή στα ελαιόδεντρα.

Η μετάβαση από τη συμβατική στη βιολογική καλλιέργεια

Για να ξεκινήσει - και να αποδώσει καρπούς - μια βιολογική καλλιέργεια, δεν αρκεί μόνο η επιθυμία του παραγωγού. Η διαδικασία μεταβασης ενδέχεται να είναι ζημιογόνος, εάν δεν καταρτιστεί ένα ορθό σχέδιο μετάβασης και αν δεν εξεταστούν πρώτα κάποιες παράμετροι.

Δηλαδή, θα πρέπει να καταρτιστεί ένα σχέδιο που θα περιλαμβάνει όλα τα προληπτικά και διορθωτικά μέτρα ώστε το χωράφι να αποκτήσει ένα γόνιμο, ζωντανό έδαφος και να αποκατασταθεί σταδιακά η οικολογική ισορροπία στο οικοσύστημα που το περιβάλλει. Δηλαδή, αφενός πρέπει να απομακρυνθούν τα φυτοφάρμακα από το έδαφος και να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες παραγωγής.

Μάλιστα, ο πραγματικός χρόνος της μετάβασης είναι τόσο μεγαλύτερος όσο πιο εντατικό ήταν το σύστημα εκμετάλλευσης κατά την περίοδο της συμβατικής γεωργίας.

Ειδικότερα για τον καταρτισμό του σχεδίου μετάβασης θα πρέπει να μελετηθούν, να καταγραφούν και να αξιολογηθούν τα παρακάτω στοιχεία:

- οι ποικιλίες και τα πιθανά ιδιαίτερα προβλήματα που μπορεί αυτές να παρουσιάζουν σε συγκεκριμένα παρτάσια της περιοχής (π.χ. ευπάθεια σε προσβολές από τον δάκο), ο τύπος, οι ποσότητες και η εποχή εφαρμογής υλικών θρέψης - λίπανσης και φυτοπροστασίας τα τελευταία πέντε έτη, το είδος και ο πληθυσμός της αυτοφυούς βλάστησης, οι αποστάσεις και τα μοντέλα φύτευσης (παραδοσιακό, γραμμικό κ.ά.) των ελαιόδεντρων και οι δυνατότητες επαρκούς αερί-

► **Τι πρέπει να προσέξει ο παραγωγός ώστε η διαδικασία να μην είναι ζημιογόνος**

ομίου και έκθεσης του φυλλώματος και των καρπών στην ηλιακή ακτινοβολία, η καταγραφή της επίσης βροχόπτωσης και η κατανομή της ανά μήνα, οι μέσες μηνιαίες και ετήσιες ανώτερες και κατώτερες θερμοκρασίες, η εμφάνιση παγετού την άνοιξη (τα στοιχεία αυτά συλλέγονται από μετεωρολογικούς σταθμούς και ερευνητικά ιδρύματα), τα φυσικοχημικά χαρακτηριστικά του εδάφους, ο υφιστάμενος μηχανολογικός εξοπλισμός, η παρουσία ενδημικών εκθρών και ασθeneιών στην ευρύτερη περιοχή

και η απόσταση από πιθανές αγορές και οι πιθανές διεξοδοί των τελικών προϊόντων.

Όλα τα παραπάνω είναι καθοριστικοί παράγοντες για το αν ένα συγκεκριμένο αγροτεμάχιο είναι δυνατό να βιοκαλλιεργηθεί και ποια μέτρα πρέπει να ληφεί ο παραγωγός ώστε να μειωθεί στο ελάχιστο ο χρόνος μετάβασης.

Παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικά μερικά προβλήματα που μπορεί να απασχολήσουν κάποιον νεοεισερχόμενο στη βιολογική παραγωγή και τους τρόπους αντιμετώπισής τους, σύμφωνα με το Εγχειρίδιο Βιολογικής Γεωργίας των Εκδόσεων Σταμούλη «Βιολογική Καλλιέργεια Ελιάς». Ειδικότερα:

- Εάν το αγροτεμάχιο γειτνιάζει με καλλιέργειες στις οποίες ασκείται εντατική χημική γεωργία, θα πρέπει να κατασκευαστούν φυτοφράκτες ή να εξεταστεί ο αποκλεισμός από τη συγκομιδή των περιφερειακών δένδρων που γειτνιάζουν με

πιθανές πηγές επιμόλυνσης από τις χημικές εισροές των γειτόνων.

- Στα πολύ μικρά αγροτεμάχια που βρίσκονται ανάμεσα σε συμβατικά κτήματα εντατικής εκμετάλλευσης είναι αδύνατη η επίτευξη οικολογικής ισορροπίας.

Στην πράξη και λόγω του ότι η καλλιέργεια της ελιάς σε μεγάλο βαθμό (ιδιαίτερα στις ημιορεινές ζώνες) είναι ξηρική, εκταπικής μορφής, με όμορες καλλιέργειες όπως εκταπικής εκμετάλλευσης (ελιές, αμυγδαλιές, σπινάκ κ.ά.), τις περισσότερες φορές δεν παρουσιάζονται ιδιαίτερα προβλήματα επιμόλυνσης από γειτονικά αγροτεμάχια.

Μετά το πρώτο δωδεκάμηνο από την έναρξη του στο σύστημα ελέγχου, ο παραγωγός μπορεί να διαθέσει τα προϊόντα του στην αγορά ως «προϊόν βιολογικής γεωργίας σε μεταβατικό στάδιο». Μετά τους 36 μήνες, ελαιόλαδο και ελιές μπορούν να πωληθούν ως «προϊόν βιολογικής γεωργίας».

➔ Προϋποθέσεις για παράλληλη παραγωγή

Σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία, είναι δυνατή η παράλληλη παραγωγή προϊόντων βιολογικής και συμβατικής καλλιέργειας (με αναφορά στην ίδια ποικιλία που δεν μπορεί εύκολα να διακριθεί) το ανώτερο για 5 έτη και υπό προϋποθέσεις.

Σε όσους όμως επιθυμούν να ενταχθούν σε προγράμματα οικονομικών ενισχύσεων σύμφωνα με την εθνική και την κοινοτική νομοθεσία, δεν πρέπει να υφίσταται παράλληλη παραγωγή από την

έναρξη της δραστηριότητας του παραγωγού ως βιοκαλλιεργητή. Τα παραπάνω σχετίζονται με τη μετάβαση ήδη εγκατεστημένων ελαιώνων. Ο βιοκαλλιεργητής που επιθυμεί η έναρξη της βιοκαλλιέργειας να συμπίπτει με τη φύτευση νέων δενδρυλλίων ελιάς, πέραν των όσων προαναφέρθηκαν, συνιστάται να προσέξει και τα επόμενα.

Κατά τη συγκομιδή ο καρπός δεν πρέπει να έρχεται σε επαφή με το έδαφος και να μεταφέρεται όσο

το δυνατό γρηγορότερα στο ελαιόστρβείο.

Η έκθλιψη πρέπει να γίνεται χωρίς μεγάλη καθυστέρηση και, αν το ελαιόστρβείο δεν χρησιμοποιείται αποκλειστικά για βιολογική έκθλιψη, πρέπει να έχει καθαριστεί και πλυθεί σχολαστικά πριν από την επεξεργασία και έκθλιψη του βιολογικού ελαιόκαρπου. Είναι όμως καλύτερα η έκθλιψη του βιολογικού ελαιόκαρπου να γίνεται από εξειδικευμένο «βιολογικό ελαιόστρβείο».

170 εκατομμύρια ελαιόδεντρα σε όλη τη χώρα

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του Διεθνούς Συμβουλίου Ελαιολάδου (International Olive Council, IOC) του 2009, η Ελλάδα παράγει ετησίως και κατά μέσο όρο περίπου 400.000 τόνους ελαιολάδου και περί τους 108.000 τόνους επιτραπέζιων ελιών, καταλαμβάνοντας αντίστοιχα την 3η και 5η θέση παγκοσμίως στην ετήσια παραγωγή ελαιολάδου και επιτραπέζιας ελιάς.

Η σπουδαιότητα της ελαιοκομίας για τη χώρα μας είναι αδιεμφισβήτητη. Τα ελαιόδεντρα υπολογίζονται περί τα 170 εκατομμύρια και η ελιά καλλιεργείται στους 50 από τους 54 νομούς της χώρας.

Επίσης, υπάρχουν περίπου 2.500 ελαιόστρβεία, 300 τυποποιητικές επιχειρήσεις και 80 εργοστάσια επεξεργασίας επιτραπέζιας ελιάς.

Όλα αυτά συντελούν ώστε ο τομέας της ελαιοκομίας να συμμετέχει ετησίως κατά 2% στα συνολικά εθνικά έσοδα και κατά 15% στο εθνικό αγροτικό εισόδημα.

Ενα επίσης ενδιαφέρον σημείο είναι πως η χώρα μας έχει τη μεγαλύτερη (και σχεδόν διπλάσια από τις αμέσως επόμενες χώρες, Ιταλία και Ισπανία) παγκοσμίως κατά κεφαλήν κατανάλωση σε ελαιόλαδο με 24,5 κιλά, έναντι 13,6 και 12,8 κιλών της Ιαλίας και Ισπανίας, αντίστοιχα (στοιχεία IOC 2004-2007).

Όσον αφορά τις βιοκαλλιεργούμενες εκτάσεις στην Ελλάδα, η καλλιέργεια της ελιάς βρίσκεται στην 1η θέση με ποσοστό 34% (στοιχεία υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για το έτος 2007) και έκταση περίπου 520.000 στρέμματα.

Η Ελλάδα παράγει ετησίως και κατά μέσον όρο περίπου 400.000 τόνους ελαιολάδου, καταλαμβάνοντας την 3η θέση παγκοσμίως